

Langlaufen op Bedaf

Curriculum.NU (7)

In de afgelopen edities van dit vakblad stonden diverse zogenoemde bouwstenen van het ontwikkelteam Bewegen en Sport (Curriculum.nu) centraal. Bij verschillende docenten LO namen we een kijkje in de keuken, om te zien hoe zij dat vertaald hebben naar de praktijk met een accent op één of enkele bouwstenen.

TEKST BAS DE GIER

In de dagelijkse praktijk draait het echter niet om de implementatie van één bouwsteen. Het gaat om het integrale geheel van de zes bouwstenen (*leren bewegen, gezond bewegen, bewegen betekenis geven, bewegen regelen, samen bewegen en beweegcontexten verbinden*), met overkoepelend de grote opdracht op *eigen niveau bewegen*. Op basis daarvan worden de kerndoelen en eindtermen geactualiseerd. Daarmee wordt het wat voorgeschreven. Het *hoe* is vervolgens aan de vakgroepen. Het afgelopen jaar heb ik tijdens voorlichtingen voor Curriculum.nu gemerkt dat

vaksecties LO praktisch ingesteld zijn en aan de slag willen. Daarmee is dan ook de aanleiding van dit artikel geschetst. Het is zeker niet nodig om het politieke proces af te wachten.

Aan de slag!

Deze verandering van de kerndoelen en eindtermen is het uitgelezen moment om aanpassingen in de dagelijkse onderwijspraktijk door te voeren. Kennis, bijvoorbeeld opgedaan in dit vakblad, maar ook doelen of wensen kunnen nu al geïmplementeerd worden.

Er zijn verschillende redenen om nu al aan de slag te gaan met Curriculum.nu. Visie, innovatie en vrije ruimte zijn hier concrete en praktische voorbeelden van (Leeuwen, 2019). Aan de hand van deze drie redenen wordt de situatie op het Udens College vmbo geschetst. Dit is de school waar ik inmiddels 10 jaar werkzaam ben als docent LO en de laatste jaren ook actief ben als vakgroepvoorzitter. De fundamentele keuzes die op deze school

gemaakt zijn, kunnen (naast alle andere praktijkvoorbeelden die in de reeks artikelen over Curriculum.nu beschreven staan) input vormen voor een discussie of gesprek in de vakgroep. Hopelijk werkt dit artikel inspirerend, zet het aan tot denken en/of zijn de praktijkvoorbeelden verrassend.

Het onderwijsmodel van het Udens College vmbo

Allereerst is het onderwijsmodel van belang. Schoolkeuzes en -beleid kunnen namelijk kansen bieden, maar ook bepaalde wensen, doelen of visies belemmeren. Op het Udens College vmbo is dat niet anders. Het LO-curriculum is uiteraard afgestemd op de vormgeving van de dagelijkse onderwijspraktijk.

Overleg	Ind. coaching	Ind. coaching	Overleg	Ind. coaching	8.30	9.00
Groepscoaching	Ind. coaching	Groepscoaching	Groepscoaching	Ind. coaching	9.00	9.30
Kern	Kern	P-uur 3	P-uur 4	P-uur 5	9.30	10.15
Kern	Kern	Kern	Kern	Kern	10.15	11.00
Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	11.00	11.15
Kern	Kern	Kern	Kern	Kern	11.15	12.00
Kern	Kern	Kern	Kern	Kern	12.00	12.45
Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	12.45	13.15
Kern	Kern	Kern	Kern	Kern	13.15	14.00
P-uur 1	Kern	T-uur	Succesuur	Succesuur	14.00	14.45
P-uur 2	Kern	T-uur			14.45	15.30

▲ *Onderwijsmodel Udens College vmbo – leerjaar 2*

In augustus 2018 is het onderwijsmodel van het Udens College vmbo volledig omgegooid. Het dagrooster bevat nu allerlei soorten lessen. Naast kernuren is er plaats gemaakt voor persoonlijke uren (P-uren), talenturen (T-uren), succesuren (S-uren) en groeps- en individuele coaching. In de kernuren wordt door alle vakken het kerncurriculum aangeboden. Tijdens de P-uren kunnen leerlingen kiezen om, voor bepaalde vakken, extra lessen te volgen. In de T-uren gaan leerlingen hun talenten verbreden of verdiepen. In de succesuren krijgen leerlingen in kleine groepen extra ondersteuning. De spin in het web is de coach. Tijdens de groeps- en individuele coaching is hij/zij onder andere bezig met het bewaken en bijsturen van het leerproces. LO-lessen worden verzorgd in zowel de kernuren, P-uren als de T-uren.

Voer het juiste gesprek aan de hand van een visie

Terug naar het fundament. Het is goed mogelijk dat je als vakgroep een actuele en heldere visie hebt en dat je deze ook dagelijks in de praktijk brengt. Voer toch weer het open gesprek over deze visie. Wellicht dat nieuwe inzichten of wensen er voor zorgen dat jullie visie aangepast kan worden. De verandering van het onderwijsmodel op het Udens College was voor de vakgroep LO reden om de visie kritisch tegen het licht te houden. Om het gesprek op gang te brengen, hielp het ons om te dromen. Dromen zonder kaders of belemmeringen. In steekwoorden/zinnen hebben mijn collega's destijds hun inbreng, als voorbereiding op een vergadering, gemaild. Als voorzitter startte ik de vergadering met het presenteren van

de gebundelde input. De vraag waar antwoord op gegeven moest worden was: Waar zou je graag naartoe willen met ons vak en onze leerlingen? Uit het durven dromen, komen de mooiste ideeën voort. Ideeën die best haalbaar kunnen zijn.

Visie LO Udens College vmbo

Op het Udens College zijn de lessen LO bewust ook gericht op socialisatie en persoonsvorming van leerlingen in een bredere context. Uiteraard willen we leerlingen beter leren bewegen, maar in onze visie beschrijven we ook andere doelen. In onze visie staat:

Naast het doel om leerlingen beter te leren bewegen, streven we er tijdens de lessen LO naar om:

- bij iedere leerling de ontwikkeling van een positief zelfbeeld te stimuleren; middels differentiatie sluiten we aan bij de behoefte van iedere leerling, met competentiebeleving, plezier en succeservaringen tot gevolg
- de leerling de meerwaarde van interactie en samenwerking te laten ervaren; de leerling moet zich aanvaard en gerespecteerd voelen in de rol van bewegener en in overige rollen, zoals scheidsrechter of coach. Daarnaast zijn termen als fair-play en een respectvolle omgang met de omgeving belangrijk in onze lessen
- de leerling te helpen zijn/ haar autonomie te vergroten; we proberen elke leerling te stimuleren om zelfstandig de juiste keuzes te maken en daarop te reflecteren. Er is in de lessen een bepaalde mate van (keuze)vrijheid en er wordt gebruikgemaakt van activerende didactiek
- de leerling het belang van een actieve en gezonde leefstijl bij te brengen. Een brede introductie in de beweegcultuur en aandacht voor gezondheid en veilig bewegen moeten zorgen voor een positieve motivatie om een leven lang te blijven bewegen. Beweegsituaties zijn dusdanig ingericht dat ze in zowel fysiek als sociaal/emotioneel opzicht veiligheid en vertrouwen uitstralen.

Door deze visie na te streven, proberen wij als vakgroep bij te dragen aan de brede ontwikkeling van onze leerlingen. Met bovenstaande opsomming sluiten we bovendien aan bij het schoolbeleid, waarin socialisatie, persoonsvorming en de motivatietheorie van Stevens (autonomie, competentie, relatie) een duidelijke plek hebben. Volgens ons leent het vormende karakter van LO zich perfect om daar invulling aan te geven. Onder andere in ons jaarprogramma en in onze wijze van beoordelen krijgt dit verder vorm.

Inhoudelijke en organisatorische keuzes

Onze jaarplanning is divers. In alle leerjaren en op alle niveaus bieden we een breed en gevarieerd programma aan. We gaan minder de diepte in en willen leerlingen vooral zo volledig mogelijk intro-

duceren met de Udense en Nederlandse beweegcultuur. Motorische streefdoelen zijn minimaal uitgewerkt en de lessen worden ook gebruikt als middel om onze visie te bereiken.

De leerling moet zich, wat ons betreft, ook uit kunnen leven tijdens lessen LO, om op die manier bewegen ook te kunnen waarderen en ervaren. Daarom geven wij bijna uitsluitend enkele lessen. Daardoor kun je minder de diepte in. Als vakgroep vinden wij echter dat twee of drie beweegmomenten beter passen bij vmbo-leerlingen. Het zorgt voor meer afwisseling in de dagroosters, welke toch voornamelijk gevuld zijn met theorielessen. Bovendien denken we met meerdere beweegmomenten beter tegemoet te komen aan de bewegennorm voor jongeren (Allesoversport.nl, 2017).

Sluit aan bij innovatie die al gaande is

Als lid van het ontwikkelteam ben ik de afgelopen jaren op veel plekken geweest om te vertellen over de plannen van het team Bewegen & Sport. Steevast is de wijze van beoordelen onderwerp van gesprek, ondanks dat wij als ontwikkelteam plannen hebben gemaakt met betrekking tot het *wat* en dat de wijze van beoordelen een invulling van het *hoe* is. Dit onderwerp leeft onder docenten LO (en staat ook garant voor mooie discussies!).

In deze gesprekken komt vaak naar voren dat veel vakgroepen af willen van het geven van enkel en alleen cijfers. Ze zoeken naar andere mogelijkheden om leerlingen te monitoren/beoordelen en zijn, in sommige gevallen, al begonnen met het doorvoeren van aanpassingen. Meer recht doen aan verschillen tussen leerlingen wordt regelmatig genoemd als beweegreden. Deze innovatie, die de afgelopen jaren steeds meer terrein wint, sluit aan bij de plannen van het team Bewegen & Sport. Het ontwikkelteam vindt namelijk dat elke leerling, tijdens elke les, op zijn/haar eigen niveau moet kunnen bewegen, zoals beschreven in de grote opdracht *Bewegen op eigen niveau*. Dit moet zorgen voor succeservaringen en plezier in verschillende beweegsituaties. Het uiteindelijke doel is dat leerlingen positief gemotiveerd raken voor een leven lang met plezier bewegen.

Een innovatie waar dus in ieder geval bij aangesloten kan worden is de wijze van beoordelen. In een eerdere editie van dit magazine schreef Lars Borghouts een artikel over beoordelen, waarin de beoordelingswijze van het Udens College vmbo ook wordt genoemd (Borghouts, 2019).

Woordrapporten

Voor de leerlingen op het Udens College vmbo schrijven wij al ruim vijftien jaar woordrapporten. Doormiddel van het woordrapport proberen wij

het leerproces van leerlingen inzichtelijk te maken en bij te sturen. *Bewegen op eigen niveau* is het fundament van deze wijze van beoordelen.

▲ *Talenturen beachgames*

Een beoordeling geven wij aan de hand van de pijlers *houding in de les*, *omgang met medeleerlingen* en *omgang met de docent*. Deze pijlers zijn puntsgewijs uitgewerkt, zodat leerlingen en ouders kunnen zien wat wij onder die pijlers verstaan. De termen interactie, samenwerking en autonomie uit onze visie zijn hierin geconcretiseerd. Voor de drie verschillende pijlers krijgen de leerlingen een beoordeling, namelijk; goed, ruim voldoende, voldoende of onvoldoende.

Deze beoordeling wordt ondersteund met een persoonlijk tekst, waarin de docent de beoordeling toelicht. Er is onder andere ruimte voor

Woordrapport Lichamelijke Opvoeding   Schooljaar: 2019-2020

Naam leerling: _____   Klas: Th1

Stand van zaken november:
... wat allerbest opvalt is dat je al twee keer je spullen bent vergeet deze periode. Dat kan beter. Daarnaast kan de concentratie wat beter. Blijf bezig met de opdracht. Dit gaat overigens wel vaak een stuk beter dan de eerste paar weken. Hopelijk ga je deze volgende tijd doorzetten.

Stand van zaken maart:
... je zit daar met geen fantasieke goed.

Beoordeling rapport 1:	Houding in de les: Voldoende	Omgang met medeleerlingen: Voldoende	Omgang met docent: Ruim voldoende
Beoordeling rapport 2:	Houding in de les: Ruim voldoende	Omgang met klasgenoten: Ruim voldoende	Omgang met docent: Goed

Toelichting rapport 1:
... complimenten! Je hebt de volgende tijd prima doorgezet. Je speelt zijn in orde en je bent er al in de zaal. Je bent op die momenten erg behulpzaam en hebt me als dat nodig is. Aan de concentratie kun je nog werken, maar ook dat gaat al een beetje.

Toelichting rapport 2:
... voor de vooruitgang die je dit schooljaar hebt laten zien betoek ik je met een goed. Complimenten! Probeer in leerjaar 2 meteen op deze manier te starten. Dan is elke docent bij met jou ik wens je een fijne zomervakantie toe.

Resultaten		Opmerkingen
Duursloop 12 min.	19:75 meter	
Skeetbus	TR/JP 2.5	Wissel dat je tijdens de duursloop het handspaan vasthouden heb zonder te rusten. Bij het
Sprint 50 meter	7:22 sec.	hoopdringen was je afwissel. Bij de sprint was je de laatste jongen van de klas.
Hoogteplingen	1	

De docent Lichamelijke opvoeding: *Bas de Gier*

Udens College

◀ *Ingevuld woordrapport Udens College vmbo*

►
Talenturen
(wand)klimmen

complimenten, feedback, praktijkvoorbeelden, verbeterpunten en/of feedforward. Onderin het woordrapport worden persoonlijke scores, zoals de gegooide afstand bij het speerwerpen of de behaalde trap bij de shuttle-run, genoteerd. Dit doen we, zonder daar een waardeoordeel aan vast te plakken. Een afstand of prestatie kan dus niet goed, voldoende of onvoldoende zijn. Wel heeft de docent de ruimte om nog terug te komen op prestaties en daar een opmerking, advies of compliment aan toe te voegen.

Het eindoordeel onderaan het woordrapport kan goed, voldoende of nog niet voldoende zijn. Het is de 'optelsom' van de beoordeling in de bovenstaande pijlers. Wij zijn er van overtuigd dat elke leerling, met de juiste inzet en werkhouding, minimaal een voldoende kan halen voor LO. Een 'nog niet voldoende' (in Magister een onvoldoende) voor LO telt mee in de overgangsregeling.

Ook met het woordrapport proberen wij het vormende karakter van ons vak en de visie van de vakgroep invulling te geven. Deze wijze van beoordelen zit ondertussen zo sterk verankerd in de cultuur van de vakgroep en de school, dat leerlingen nooit vragen om een cijfer voor een bewegingsuitvoering. Iedereen mag op zijn/haar eigen niveau bewegen en presteren. Het gesprek met de leerling over het niet meetbare is voor ons veel belangrijker.

Neem de regie op de vrije ruimte

In het toekomstige kerncurriculum zit ook vrije ruimte. Vrije ruimte die door de school zelf ingevuld mag worden. Het is goed om daar nu al over na te denken. Wat kan een verlengstuk worden van jullie visie en vakwerkplan? Waar kan/wil je je als vakgroep mee profileren of onderscheiden ten opzichte van andere scholen, of wat past het beste bij de behoefte van jullie leerlingen? Een goed en onderbouwd toekomstplan, ook voor de invulling van de vrije ruimte, helpt daarnaast bij de uiteindelijke invoering. Zeker wanneer daar bijvoorbeeld materialen voor aangeschaft moeten worden of kosten aan verbonden zijn.

In de vrije ruimte kan de focus op één of meerdere bouwstenen gelegd worden. Het zou bijvoorbeeld waardevol kunnen zijn om te kijken naar de schoolomgeving. Welke accommodaties, (vak)collega's en/of sportclubs en -verenigingen zijn geschikt om de samenwerking mee aan te gaan? Door de vrije ruimte op die manier te benutten, kan ook de bouwsteen *beweecontexten verbinden* (meer) invulling krijgen.

Brede introductie en talenturen

De invulling van de vrije ruimte op het Udens College vmbo is momenteel tweeledig. Enerzijds bieden wij een enorm gevarieerd kerncurriculum aan. De vrije ruimte hierin vullen we door leer-

lingen, naast de 'standaard' beweegactiviteiten, ook kennis te laten maken met beweegactiviteiten zoals KanJam, boulderen en crossfit in de gymzaal. We proberen ons programma steeds te verbreden en nieuwe beweegactiviteiten en materialen te introduceren.

Anderzijds is in het onderwijsmodel ook vrije ruimte ontstaan, namelijk bij de talenturen. Leerlingen zijn verplicht om gedurende hun schoolloopbaan een aantal perioden talenturen sport te volgen. Door deze te volgen, voldoen ze aan de urennorm voor bewegingsonderwijs. Leerlingen mogen zelf kiezen welke. Elke periode (een schooljaar heeft er vier) worden vier/vijf verschillende talenturen aangeboden. Uden heeft een rijke sportcultuur, met mooie accommodaties en zeer diverse sportverenigingen en -clubs. De talenturen hebben ervoor gezorgd dat het aantal samenwerkingen is vergroot en bestaande samenwerkingen zijn geïntensiveerd. Als vakgroep zijn we dan ook trots op onze talenturen. Enkele voorbeelden zijn winterspelen (ski, langlaufen, schaatsen), zwemmen, beachgames, yoga, survivalrun en (wand)klimmen.

Curriculum.nu

Hopelijk heb je, na het lezen van dit artikel, extra input om mee aan de slag te gaan. En nogmaals, daarvoor hoeft je niet te wachten op de nieuwe kerndoelen en eindtermen. Met betrekking tot *visie, innovatie en vrije ruimte* kunnen nu al stappen gemaakt worden. Denk en handel wel strategisch. Gebruik daarbij als leidraad de lijn die uitgezet is door het ontwikkelteam Bewegen en Sport. Ook de KVLO heeft namelijk aangegeven dat dit traject een vervolg zal krijgen en dat zij, samen met de stakeholders, aan de slag gaat met de uitwerking en doorontwikkeling van de bouwstenen in de lespraktijk (KVLO, n.d.). Alles is na te lezen op de site van Curriculum.nu (Curriculum.nu, n.d.). Voor extra input en ideeën kun je ook nog eens kijken naar eerdere artikelen in deze reeks. Succes!

Bas de Gier is docent LO op het Udens College vmbo en lid van het ontwikkelteam Bewegen & Sport van Curriculum.nu.

Contact:

B.deGier@udenscollege.nl

Kernwoorden

curriculum.nu, talenturen, visie, beoordeling

Foto's

Sjoerd Janssen en Bas de Gier

Bronnen

Allesoversport.nl.
(2017, augustus 22).

Allesoversport. Opgehaald van De beweegrichtlijnen voor volwassenen en ouderen: <https://www.allesoversport.nl/artikel/hoeveel-moet-je-bewegen-volgens-de-beweegrichtlijnen/>

Borghouts, L. (2019, september). Wel of geen cijfers geven? Een nuancering. *Magazine Lichamelijke Opvoeding*, 38-40.

Curriculum.nu. (sd). *Curriculum.nu*. Opgehaald van Bewegen en sport: www.curriculum.nu/voorstellen/bewegen-sport/

KVLO. (sd). KVLO. Opgehaald van Nieuw curriculum leergebied Bewegen en Sport oogst veel waardering!: <https://www.kvlo.nl/nieuws/berichten/nieuw-curriculum-leergebied-bewegen-en-sport-oogst-veel-waardering21-.html>

Leeuwen, J. van (2019, februari 27). *Marant*. Opgehaald van 7 redenen om nu al met Curriculum.nu aan de slag te gaan: <https://marant.nl/artikelen/7-redenen-om-nu-al-met-curriculum-nu-aan-de-slag-te-gaan/>